

Universitetet
i Stavanger

FAKULTET FOR UTDANNINGSVITENSKAP OG HUMANIORA

BACHELOROPPGAVE

Studieprogram: Barnehagelærer –
bachelorstudium (B-BALÆR)

Høst 2021

Åpen

Forfatter: Feyza Akinci

.....
signatur forfatter

Kandidatnummer: 1377

Veileder: Anne – Linn Malia Vatnedalen Vik

Fagansvarlig: Marianne Ree

Tittel: En litteraturstudie om hvordan barnehagepersonalet kan legge til rette for barns musikalske utvikling.

Engelsk tittel: A literature study about how kindergarten staff can facilitate children's musical development.

Emneord: Barns utvikling, tilrettelegging,
musikalitet,
barnehagepersonalet

Sidetall: 29

+Vedlegg/annet:0

Stavanger, 31.12.2021

Sammendrag

Denne besvarelsen belyser problemstillingen om hvordan barnehagepersonalet kan legge til rette for barns musikalske utvikling. Fokuset er på de fysiske rammefaktorene, samtidig som andre relevante temaer som barns utvikling, ulike musikalitetssyn, og positive effekter av å lage musikk som gruppe også blir belyst.

Dette er en litteraturstudie som inneholder kvalitative data og sekundærkilder. Formålet med studiet var å øke bevisstheten rundt hvordan barnehagepersonalet kan legge til rette for barns musikalske utvikling og faktorer som vil påvirke denne tilretteleggingen. Bevisstheten vil forhåpentligvis øke kvaliteten av tilretteleggingen og dermed støtte barns helhetlige utvikling. Studiet kan anvendes av alle barnehageansatte.

Sentrale teorier og teoretikere er multiple intelligenser av Howard Gardner (i Sæther & Angelo, 2019), musikalitetssyn av Sture Brändström (i Kulset, 2021; Sæther & Angelo, 2019), modell for skapende prosesser av Malcolm Ross (i Sæther & Angelo, 2019), hvordan vi kan legge til rette for musikkaktiviteter av Gulle Stehouwer (1998), og om å lage musikk i grupper av Nora Bilalovic Kulset og Kirsten Halle (2020).

Resultatet viser at det både er en sammenheng mellom de fysiske og de menneskelige rammefaktorene, og at det er de menneskelige rammefaktorene som spiller den største rollen under tilretteleggingen for barns musikalske utvikling. Videre kan det være interessant å se nærmere på om det er de fysiske eller de menneskelige rammefaktorene som spiller den største rollen under den musikalske tilretteleggingen og på hvorfor det er slik.

Innhold

1. Innledning	3
1.1. Bakgrunn for valg av tema	3
1.2. Barnehagefaglig relevans.....	3
1.3. Problemstilling	4
1.4. Sentrale begreper	4
1.5. Formålet med studiet.....	5
1.6. Oppbygging av oppgaven.....	5
2. Teori	6
2.1. Barns utvikling	6
2.1.1. Barns generelle utvikling.....	6
2.1.2. Ulike syn på barns utvikling.....	6
2.2. Rammefaktorer	7
2.2.1. Fysiske rammefaktorer	7
2.2.2. Menneskelige rammefaktorer	8
3. Metode	9
3.1. Valg av metode.....	9
3.2. Erfaringer med anvendt metode	10
3.3. Litteratursøk.....	10
3.4. Reliabilitet og validitet	12
3.5. Forskningsetiske overveielser	12
3.6. Presentasjon og analyse av funn	14
4. Resultat	15
4.1. Holdninger til musikk.....	15
4.1.1. Musikkens plass i barnehagen	15
4.1.2. Musikalitetssyn.....	15
4.1.3. Å lage musikk i grupper	15
4.2. Å planlegge i tråd med barns utvikling	16
4.2.1. Musikkaktiviteter tilpasset barns utviklingsnivå	16
4.2.2. Inkluderende musikkaktiviteter	16
4.3. Verktøy som kan brukes under tilretteleggingen	17
4.3.1. Malcolm Ross sin modell for skapende prosesser	17
5. Drøfting	18
5.1. Holdninger til musikk.....	18
5.2. Barns helhetlige utvikling.....	21
5.3. Verktøy som kan brukes under tilretteleggingen	23
6. Avslutning	25
Litteraturliste	27

1. Innledning

I dette kapitlet presenteres bakgrunn for valg av tema, temaets barnehagefaglige relevans og den aktuelle problemstillingen. Videre presenteres de sentrale begrepene knyttet til problemstillingen og formålet med studiet. Kapitlet avsluttes med en presentasjon av oppgavens oppbygging.

1.1. Bakgrunn for valg av tema

Jeg er en barnehagelærerstudent ved Universitetet i Stavanger. Barns utvikling innen flere områder gjennom musikalsk utvikling er et tema jeg finner interessant. Temaet har begynt å vekke min interesse under praksisperiodene i forbindelse med utdanningen min. Der har jeg observert hvordan vellykkede forsøk på å legge til rette for barns musikalske utvikling har ført til en tilrettelegging av barns helhetlige utvikling. For eksempel har barna i større grad vist engasjement til å spille instrumenter og dermed blitt dyktigere til å spille de ulike instrumentene (musikalsk utvikling), har brukt finmotorikken i større grad (kroppslig utvikling), og har fått erfaringer som kunne bidra til økt fellesskapsfølelse gjennom å spille sammen (sosial utvikling) (Størdal, 2020).

Gjennom å nevne min forforståelse av temaet ønsker jeg å bidra til at studiet påvirkes i minst mulig grad av dette, og samtidig bidra til ny og økt forståelse av temaet (Dalland, 2020, s. 60 – 61). Før gjennomføringen av studiet hadde jeg en antakelse om at personalets tilrettelegging av barns musikalske utvikling hang tett sammen med fysiske rammefaktorer som tilgang til instrumenter. Gjennom å utdype meg i litteraturen hadde jeg et ønske om å finne ut av hvor stor sammenheng det er mellom de fysiske rammefaktorene og de menneskelige rammefaktorene som påvirker tilretteleggingen av barns musikalske utvikling, og hvilken av disse som spiller den største rollen.

1.2. Barnehagefaglig relevans

Forskrift om rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver understreker viktigheten av at personalet skal motivere barna til å uttrykke seg gjennom skapende virksomhet og legge til rette for utviklingen av varierte uttrykksformer. «Personalet skal motivere barna til å uttrykke seg gjennom musikk, dans, drama og annen skapende virksomhet, og gi dem mulighet til å utvikle varierte uttrykksformer» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 52). Det er ikke noe personalet kan velge å gjøre, men noe som skal prioriteres. Dette er relevant for

min problemstilling, og viser viktigheten av at det bør fokuseres på å legge til rette for barns musikalske utvikling.

1.3. Problemstilling

Hvordan kan barnehagepersonalet legge til rette for barns musikalske utvikling?

Grunnen til at jeg har valgt å bruke betegnelsen *personalet* istedenfor *barnehagelærere* er fordi barnehagelærere arbeider i et team. Medlemmene av teamet bør dele stort sett like holdninger om den praktiske tilretteleggingen for barns musikalske utvikling for å kunne arbeide sammen mot et felles mål. Betegnelsen «*personalet*» vil føre til at besvarelsen blir relevant for også andre yrkesgrupper som arbeider i en og samme team. Slik kan hele teamet dele på ansvaret for den musikalske tilretteleggingen istedenfor at kun barnehagelærere, som også kan arbeide som pedagogiske ledere, står alene med hele ansvaret. Pedagogiske ledere er en del av barnehagens lederteam. Gjennom å ha flere pedagogiske ledere som har en bevissthet om tilretteleggingen for barns musikalske utvikling, kan flere avdelinger få en økt bevissthet om temaet.

1.4. Sentrale begreper

Her defineres kort de sentrale begrepene knyttet til problemstillingen.

Barns utvikling: Barns utvikling går i definerte faser og deles inn i områdene motorisk, språklig, sanselig/emosjonell/kognitiv, og sosial utvikling. Barnet erverver seg ulike egenskaper i en kronologisk rekkefølge. Her spiller miljøet en viktig rolle og det er normalt med store individuelle variasjoner (Størdal, 2020).

Musikalitetssyn: Barns musikalske utvikling kan tolkes ulikt innen ulike musikalitetssyn. Dette er fordi musikalitetssynet påvirker individers meninger og handlinger knyttet til musikalske aktiviteter. Musikalitetssynet farger individers oppfatning og opplevelse av musikk (Jørgensen i Sæther & Angelo, 2019, s. 40 – 41). Sture Brändström (i Sæther & Angelo, 2019, s. 40 – 42) kategoriserer ulike musikalitetssyn som relativistisk, absolutt og relasjonell.

Multiple intelligenser: Multiple intelligenser er Howard Gardner (i Sæther & Angelo, 2019, s. 55 – 57) sitt kognitive perspektiv på musikalitet som handler om at mennesket har flere intelligenser. Flere av disse intelligensene bør stimuleres samtidig for å oppnå

utvikling innen flere områder. For eksempel å utvikle både den språklige og den kroppslige intelligensen gjennom å utvikle den musikalske intelligensen.

1.5. Formålet med studiet

Målet med studiet var å øke bevisstheten rundt hvordan barnehagepersonalet kan legge til rette for barns musikalske utvikling. Dette er en bevissthet som omhandler både de fysiske rammefaktorene som påvirker den praktiske tilretteleggingen, og de menneskelige rammefaktorene som vil påvirke tilretteleggingen i positiv eller negativ retning. Her spiller kompetente og engasjerte voksne som har kunnskap om barns helhetlige utvikling en viktig rolle. Forhåpentligvis vil økt fokus på musikalsk utvikling i barnehagen føre til at personalgruppa både øker og bruker sin kompetanse om dette temaet. Det er ønskelig at dette skaper barnegrupper som utvikler seg innen flere områder gjennom musikalsk utvikling. Jeg som fremtidig profesjonsutøver i barnehagen kan møte de ulike utfordringene knyttet til problemstillingen min. Derfor vil dette arbeidet også hjelpe meg under tilretteleggingen av barns musikalske utvikling.

1.6. Oppbygging av oppgaven

Besvarelsen består av fem kapitler: Teori, metode, resultat, drøfting og avslutning. I teoridelen presenteres noen av de teoriene og begrepene som står sentralt i besvarelsen. Metodekapitlet inneholder en beskrivelse av valg av metode, hvordan jeg har søkt etter relevant litteratur, utfordringer knyttet til reliabilitet og validitet, etikk, erfaringer med anvendt metode, og en kort presentasjon og analyse av funn. I resultatkapitlet presenteres hovedfunn fra studiet som deretter drøftes i neste kapittel. I avslutningen presenteres de viktigste funnene, om problemstillingen har blitt besvart, og områder som kan være interessant å se nærmere på.

2. Teori

I dette kapitlet presenteres noen av de relevante teoriene som kan påvirke tilretteleggingen for barns musikalske utvikling i barnehagen. Gjennom å bruke teorier kan vi ifølge Dalland (2020, s. 203) enklere orientere oss i eksisterende kunnskap. Vi kan da velge ut relevante inntrykk og erfaringer som vi kan sette inn i en meningsfull helhet.

2.1. Barns utvikling

Å legge til rette for barns musikalske utvikling krever å ha kunnskap om barns utvikling generelt, og barns musikalske utvikling spesielt. Å ha kunnskap om barns utvikling kan hjelpe personalet både under planleggingen, gjennomføringen og evalueringen av tilretteleggingen som har som mål å utvikle barna først musikalsk og deretter innen andre områder.

2.1.1. Barns generelle utvikling

Barns utvikling består av flere områder som kan deles inn i motorisk, språklig, sanselig/emosjonell/kognitiv og sosial utvikling. Utviklingen går ofte i definerte faser der barnet erverver seg ulike egenskaper i en kronologisk, altså bestemt rekkefølge. Det er normalt med store individuelle variasjoner i barns utvikling. Her spiller miljøet en viktig rolle som kan være med på å fremme eller hemme denne utviklingen (Størdal, 2020).

2.1.2. Ulike syn på barns utvikling

Ulike syn på barns utvikling kan enten vurdere utviklingen av de ulike områdene adskilt fra hverandre, eller se utviklingen i et helhetlig perspektiv. For eksempel argumenterer Howard Gardner (i Sæther & Angelo, 2019, s. 55 – 57) for at mennesket har multiple intelligenser, altså flere intelligenser. De ulike intelligensene deles inn i språklig, logisk – matematisk, musikalsk, spatial, kroppslig – kinestetisk, naturalistisk, interpersonlig og intrapersonlig intelligens. I tillegg er det en siste intelligens som handler om barns tenkning om eksistensielle spørsmål. Musikalsk intelligens hjelper oss til å kjenne igjen, produsere, reprodusere og reflektere over musikk. Multiple intelligenser er en del av det kognitive perspektivet på musikalitet som innebærer at vi bør legge til rette for utviklingen av flere intelligenser om gangen. Slik kan utvikling innen ulike områder foregå samtidig. For eksempel kan den musikalske intelligensen bidra til å utvikle barnets språklige og kroppslige intelligens gjennom å synge og å danse. Dette innebærer altså at barns

musikalske utvikling henger sammen med andre utviklingsområder som kan bidra til at barnet utvikler seg innen flere områder på en lysbetont måte (Sæther & Angelo, 2019, s. 63).

2.2. Rammefaktorer

Barnehagepersonalets tilrettelegging for barns musikalske utvikling blir påvirket av fysiske og menneskelige rammefaktorer som Gulle Stehouwer (1998, s. 23 – 27) beskriver. Når vi ser på de ulike faktorene som kan påvirke den musikalske tilretteleggingen i barnehagen legger hun vekt på fleksibilitet og økt fokus på muligheter istedenfor begrensninger. For eksempel at vi bør velge rom som kan brukes med barn i ulike aldersgrupper til ulike typer aktiviteter. Det kan være vanskelig å skille de fysiske og de menneskelige rammefaktorene fra hverandre da de påvirker hverandre gjensidig. For eksempel kan en lite motivert personalgruppe nevne rommets størrelse som årsaken til det reduserte arbeidet med barns musikalske utvikling, mens det i realiteten er deres negative holdninger som er årsaken. Gjennom at personalet benytter seg av mulighetene som ligger i de ulike rammefaktorene, kan tilretteleggingen av barns musikalske utvikling økes, både kvalitativt og kvantitativt.

2.2.1. Fysiske rammefaktorer

De fysiske rammefaktorene er rommet og hvordan den er utstyrt, ulike utstyr, og tidspunkt for tilretteleggingen (Stehouwer, 1998, s. 23 – 25). Når det gjelder det fysiske rommet bør den være fleksibel slik at den kan brukes med barn i ulike aldersgrupper til ulike typer aktiviteter. Ofte er det lite som kan gjøres med barnehagens utforming av rom når det gjelder plasseringen av vinduer, vegger og fastmonterte inventarer. Flyttbare inventarer derimot gir mange muligheter. Store inventarer kan flyttes slik at rommet kan deles inn eller brukes av hele barnegruppen. Utstyr som lydgivere og instrumenter bør velges på en måte som ikke virker begrensende. For eksempel vil store instrumenter inne på et lite rom ta for mye plass. Utstyr kan lånes fra andre avdelinger, men kan også være hverdagslige objekter som plastikkflasker og bestikk. Kroppen kan også brukes som et instrument med muligheten til å klappe, trampe, bruke stemmen og lignende. Tidspunkt for tilretteleggingen kan være vanskelig å fastsette da tilretteleggingen bør foregå både spontant og planlagt så langt det lar seg gjøre i løpet av en dag i barnehagen. Planlagte aktiviteter har derimot faste tidspunkter som morgensamlinger med fokus på musikalitet. I

tillegg til barnehagens rom, kan også uteområdet brukes slik at tilretteleggingen for barns musikalske utvikling blir mer mangfoldig.

2.2.2. Menneskelige rammefaktorer

I tillegg til de fysiske rammefaktorene blir også tilretteleggingen for barns musikalske utvikling påvirket av menneskelige rammefaktorer. Disse henger sammen med de tidligere nevnte teoriene om barns generelle utvikling og ulike perspektiver på barns utvikling (Gardner i Sæther & Angelo, 2019, s. 55 – 57; Størdal, 2020; Sæther & Angelo, 2019, s. 63).

De menneskelige rammefaktorene består av gruppens størrelse, personalets bakgrunn og kompetanse, og barnas bakgrunn og kompetanse (Stehouwer, 1998, s. 25 – 27).

Gruppestørrelsen vil variere og under inndelingen av grupper vil faktorer som barnas alder, type aktivitet og tid på dagen spille en stor rolle. Med tanke på barns motoriske utvikling og rom for bevegelse kan det være en fordel å dele barnegruppa. Slik kan personalet få tid og rom til å ta imot barnas innspill og respondere på en passende måte. Barnegruppa kan få varierte erfaringer gjennom å oppleve musikalske aktiviteter i ulike gruppestørrelser.

Personalets mangfoldige kompetanse som både er pedagogisk og musikkfaglig, vil danne grunnlaget for en tilrettelegging som passer til barnegruppas nivå. Deres kompetanse gir dem muligheten til å gi barna erfaringer som vil danne grunnlaget for deres videre musikalske utvikling. Barnas bakgrunn og kompetanse er varierende. Derfor bør også personalets tilrettelegging være mangfoldig. Noen ganger kan personalet holde en samling der det gis rom for høyt aktivitetsnivå, mens andre ganger kan de synge en sang med rolig rytme før måltidene. Her bør personalet forhindre at barn som har flere erfaringer får mer positiv oppmerksomhet enn resten av barnegruppa som har mindre erfaringer knyttet til musikk. Personalet bør også passe på å ikke ekskludere barn som har lite erfaringer knyttet til musikk. Hvis ekskluderingen blir et mønster kan barna gå glipp av erfaringer som danner grunnlaget for deres utvikling innen flere områder, for eksempel felles leketemaer.

3. Metode

I metodekapitlet beskrives den valgte metoden, hvordan relevant litteratur har blitt funnet og ulike utfordringer knyttet til reliabilitet og validitet. Videre nevnes hvordan etikk har blitt anvendt under studiet, erfaringer med anvendt metode, og en kort presentasjon av sentrale funn.

3.1. Valg av metode

Metodelæren forteller oss hvordan vi kan gå fram for å undersøke om våre antakelser er i overensstemmelse med virkeligheten eller ikke. Samfunnsvitenskapelig metode deles inn i to – kvalitativ og kvantitativ (Christoffersen & Johannessen, 2012, s. 16 – 18). Gjennom å bruke kvalitative data har vi som hensikt å få tak i det som ikke er målbart, altså meninger og opplevelser som det ikke er mulig å tallfeste. Denne studien inneholder kvalitative data og sekundærkilder (Dalland, 2020, s. 54 – 56). Grunnen til at den kvalitative metoden har blitt valgt og sekundærkilder har blitt benyttet er at denne besvarelsen er en litteraturstudie der jeg har fokusert på å finne svar på problemstillingen gjennom å hente informasjon fra eksisterende fagkunnskap, tidligere forskning og teorier. Bruk av sekundærkilder innebærer å bruke litteratur som er «avledet av noe», for eksempel en lærebok som har brukt primærkilder (Trygstad & Dalland, 2020, s. 156). Fordi jeg har benyttet meg av sekundærkilder, kan forfatterne ha anvendt ulike metoder, altså både kvalitativ og kvantitativ metode.

Å kombinere ulike metoder kan ifølge Dalland (2020, s. 54), bidra til at vi får en dypere forståelse av vårt samfunn, og av handling og samhandling mellom individer og institusjoner. I denne oppgaven kan kombinasjonen av ulike metoder føre til at vi får en bedre forståelse av samhandlingen mellom barnehagen som institusjon og personalet i barnehagen. For eksempel om hvordan barnehagens fysiske rammefaktorer virker utviklende eller begrensende for personalets tilrettelegging av barns musikalske utvikling.

I forbindelse med valg av metode er det viktig å ta hensyn til at forskningsvirksomheten skal være kumulativ (Dalland, 2020, s. 61). Dette innebærer at ny forskning skal bygge på tidligere forskning. I denne forbindelsen har jeg gjort meg kjent med resultater som andre forskere har kommet frem til. Deretter har jeg funnet litteratur som jeg kunne undersøke og

berike de eksisterende resultatene med. Dette har jeg også gjort under analyse og drøfting av resultatene slik at grensene for sikker viten kunne utvides.

3.2. Erfaringer med anvendt metode

Grunnen til at jeg har valgt å utdype meg i litteraturen er at jeg finner litteratur knyttet til temaet mitt meget interessant. Jeg har kommet fram til at en litteraturstudie ville gi meg et bredere syn på den aktuelle problemstillingen da flere nasjonale og internasjonale artikler som er relatert til problemstillingen kan benyttes. Å anvende litteraturen var spennende, men det kunne også virke begrensende. Dette er fordi bruk av empiri som metode kunne berike undersøkelsen gjennom å gi flere erfaringer og varierte resultater om samme tema. Å skrive en teoretisk besvarelse ga meg allikevel flere fordeler enn ulemper. Fokuset mitt ble samlet på litteraturen. Hvis jeg hadde valgt empiri som metode, kunne jeg ha blitt begrenset og forstyrret av hendelser under både innsamlingen og analyseringen av data. For eksempel kunne jeg bli forstyrret av støy under observasjoner og tidspress under intervjuer. Jeg vil understreke at ulike undersøkelser av samme problemstilling kan gi ulike svar. Derfor kan en metode som jeg har funnet relevant, være lite relevant for andre som jobber med samme tema (Dalland, 2020, s. 57 – 58). Dette er fordi valg av relevant metode er avhengig av flere faktorer som tidligere erfaringer og omfang av besvarelsen.

3.3. Litteratursøk

Jeg har opplevd litteratursøket som enkelt da jeg både hadde en definert problemstilling fra starten av arbeidet og hadde kjennskap til pensumlitteraturen til barnehagelærerstudiet som omhandler musikk. Jeg har også fått tips fra min veileder om litteratur som kunne hjelpe meg med å besvare problemstillingen min. I tillegg har jeg brukt søkemotoren Oria og databasen Academic Search Primer som ga tilgang til flere vitenskapelige artikler og bøker om temaet mitt. Søket har blitt gjennomført med både norske og engelske ord. De norske ordene som har blitt brukt var «barnehage, ansatte, musikk», mens de engelske ordene var «kindergarten, staff, music». I søkemotoren Oria ga søket «barnehage, musikk» 73 treff, mens søket «barnehage, ansatte, musikk» ga 14 treff. Gjennom å bruke engelske ord under litteratursøket med Oria, ga søkeordene «kindergarten, music» totalt 21 631 treff mens søkeordene «kindergarten, staff, music» ga 7 189 treff. I databasen Academic Search Primer ga ikke søkene med de norske ordkombinasjonene noen treff. Søket med de engelske ordene «kindergarten, music» ga 69 treff, mens ett søk med ordene

«kindergarten, staff, music» ikke ga noen resultater. I tabellen under presenteres søkeresultatene.

Søkeord	Academic Search Primer	Oria
Barnehage, musikk	0	73
Barnehage, ansatte, musikk	0	14
Kindergarten, music	69	21 631
Kindergarten, staff, music	0	7 189

Tabell 3.1 Søkeresultater

Av tilgjengelig litteratur har seks stykker blitt valgt ut. Fordi tre av disse er fagbøker har deler av disse blitt benyttet under besvarelsen. Derfor har to kapitler som har blitt skrevet av ulike forfattere i bok med redaktør blitt nevnt hver for seg. Dette har ført til at litteraturtallet har økt til syv. All litteratur som har blitt brukt under studiet ble publisert mellom 2014 og 2021. Dette er fordi litteratursøket ble avgrenset mellom perioden 2000 og 2021. Unntaket er en bok som har blitt publisert i 1998. Under presenteres den utvalgte litteraturen som har blitt brukt i alfabetisk rekkefølge.

Litteraturnummer	Forfatter, årstall, tittel og utgave
1	Franck, K. & Glaser, V. (2014). Rett til medvirkning for barn med særskilte behov. I P. Sjøvik (Red.), <i>En barnehage for alle: Spesialpedagogikk i barnehagelærerutdanningen</i> (3.utg.).
2	Kulset, N. B. (2021). <i>Din musikalske kapital</i> . (2.utg.).
3	Kulset, N. B. & Halle, K. (2020). Togetherness!: adult companionship – the key to music making in kindergarten.
4	Stehouwer, G. (1998). <i>Musikk mellom liten og stor: musikkaktiviteter for barn 0 – 6 år og foreldre: hvorfor og hvordan: lærerveiledning</i> .
5	Sæther, M. (2014). Musisering og inkludering. I P. Sjøvik (Red.), <i>En barnehage for alle: Spesialpedagogikk i barnehagelærerutdanningen</i> (3.utg.).
6	Sæther, M. & Angelo, E. (2019). <i>Barnet og musikken – innføring i musikkpedagogikk for barnehagelærerstudenter</i> . (3.utg.).

7	Vist, Torill (2017). Hva slags fag er musikk – i barnehagen? I S. G. Nielsen & Ø. Varkøy (Red.), <i>Utdanningsforskning i musikk – didaktiske, sosiologiske og filosofiske perspektiver</i> .
---	---

Tabell 3.2 Den utvalgte litteraturen

3.4. Reliabilitet og validitet

Reliabilitet handler om hvor mye arbeidet en har presentert, er til å stole på (Dalland, 2020, s. 57 – 58). Jeg har tidligere i besvarelsen nevnt faktorer som vil gjøre det mulig for leseren å vurdere min pålitelighet. Det har jeg gjort gjennom å presentere meg selv og hvorfor jeg har valgt å undersøke dette temaet. I tillegg har jeg nevnt min førforståelse av temaet, og mitt ønske om at studiet ikke skulle bli begrenset av denne førforståelsen. Studiet vil forhåpentligvis bidra til ny og økt forståelse om temaet og problemstillingen min (Dalland, 2020, s. 60 – 61). Som jeg var inne på innledningsvis hadde jeg en antagelse om at barnehagepersonalets tilrettelegging for barns musikalske utvikling hang tett sammen med fysiske rammefaktorer som tilgang til instrumenter. Gjennom å utdype meg i litteraturen hadde jeg et ønske om å få en bredere forståelse av personalets muligheter og begrensninger i forbindelse med tilretteleggingen av barns musikalske utvikling.

Validitet handler om relevans og gyldighet (Dalland, 2020, s. 43). Under litteratursøket har jeg benyttet meg av både eldre og nyere litteratur for å sikre validitet. Jeg har hatt fokus på å ikke kun velge litteratur som ga meg informasjon om det jeg ville finne, altså de fysiske rammefaktorene som påvirker den praktiske tilretteleggingen, men også litteratur som inneholder informasjon om de menneskelige rammefaktorene. Uansett vil valget av litteratur bli påvirket av ulike faktorer, som begrenset antall ord i besvarelsen og ens førforståelse av temaet (Dalland, 2020, s. 60 – 62). Fra utformingen av problemstillingen til oppsummeringen av studiet har jeg forsøkt å ha en kritisk holdning til både litteraturen og til mine egne tanker. Slik kunne taus kunnskap unngås.

3.5. Forskningsetiske overveielser

I denne besvarelsen har jeg benyttet meg av de forskningsetiske retningslinjene for samfunnsvitenskap og humaniora (De nasjonale forskningsetiske komiteene, 2021). Forskningsetiske normer har som hensikt å sikre at ulike normer knyttet til det internasjonale forskerfellesskapet følges på en forsvarlig måte. Normene består av

sannhetsnormen, metodologiske normer, institusjonelle normer, og alminnelige normer. Gjennom å følge de forskningsetiske retningslinjene har jeg opplevd å kjenne en større tilhørighet til forskersamfunnet.

I denne besvarelsen har jeg tatt hensyn til forskerfellesskapet gjennom å skrive besvarelsen i tilknytning til organisasjonen Universitetet i Stavanger som støtter fri og uavhengig forskning. Forskerfellesskapets forpliktelser har blitt tatt hensyn til gjennom gruppediskusjoner under skriveprosessen. Diskusjonene ga rom for å utvikle et kollegialt miljø der både presentasjoner av og tilbakemeldingene om problemstillingene besto av åpenhet og saklighet. Veilederforholdet mellom individer og grupper og deres veiledere var dominert av respekt og åpenhet, både før og under skriveprosessen. For å gi rom for åpenhet, etterprøving og kritikk, ønsker jeg at resultatene deles med andre. Slik kan resultatene bidra til læring. Det har vært veldig viktig å vise god henvisningsskikk da dette gir rom for kritikk og etterprøvbarehet av resultatene. Dette henger sammen med å unngå plagiat, og fabrikkering og forfalskning. Jeg har forsøkt å unngå fordreining og fortielse av tolkninger og analyser knyttet til besvarelsen. Fordi jeg har gjennomført en litteraturstudie som ikke innebærer innsamling av data gjennom empiriske metoder, har jeg ikke tatt direkte hensyn til personer, grupper og institusjoner. Dette har derimot blitt gjort av andre forskere som jeg har undersøkt litteraturen til. For å bidra til forskningsformidling og dermed bidra til tverretatlig dialog og samfunnsdebatten ønsker jeg at resultatene deles med andre (De nasjonale forskningsetiske komiteene, 2021).

Et relevant tema som kan bidra til tverretatlig dialog og samfunnsdebatten er barns musikalske utvikling i barnehagen. Barnehagen dekker i dag dekker flere behov i forhold til hva den har gjort gjennom historien. I dag er barnehagen både et velferdstilbud, det første steget i barnas utdanningsløp og en samfunnsinstitusjon som berører barn, foreldre, arbeidslivet og samfunnet (St.meld. nr. 41 (2008 – 2009), s. 12 – 13). For eksempel er ulike utfordringer knyttet til utdanning gjeldende for barnehager da ansvaret for barnehagesektoren i 2005 ble flyttet fra Barne- og familiedepartementet til Kunnskapsdepartementet. Slik ble barnehagen en del av det helhetlige utdanningsløpet (St.meld. nr. 41 (2008 – 2009), s. 7).

3.6. Presentasjon og analyse av funn

Dokumentanalyse innebærer ifølge Thagaard (i Christoffersen & Johannessen, 2012, s. 88) at en tar utgangspunkt i en problemstilling for å bestemme seg for hvilke dokumenter en skal ta utgangspunkt til og hvordan de skal analyseres. Analysen blir påvirket av forskerens ståsted og den valgte litteraturen må vurderes etter konteksten den har blitt skrevet i. Analyse av faglige tekster innebærer å gi en objektiv beskrivelse av tekstens innhold (Christoffersen & Johannessen, 2012, s. 88). Hvordan relevant litteratur har blitt funnet og mitt ståsted som barnehagelærerstudent har blitt nevnt tidligere i metodekapitlet. For å være i stand til å vurdere den valgte litteraturen etter konteksten den har blitt skrevet i har jeg forsøkt å velge nyere litteratur. Dette er fordi forståelse av eldre litteratur krever en annen form for kunnskap. Å gi en objektiv beskrivelse av tekstens innhold har jeg forsøkt å få til gjennom å alltid ha min forforståelse om temaet i tankene og inkludere disse i minst mulig grad under analysen av den utvalgte litteraturen.

Etter endt litteratursøk har relevant litteratur blitt lest gjennom. Det har blitt kommet fram til tre hovedfunn med underkategorier. Hovedfunnene presenteres i tabellen under.

Hovedfunn	Relevant litteratur
1. Holdninger til musikk a. Musikkens plass i barnehagen b. Musikalitetssyn c. Å lage musikk i grupper	3, 4, 6, 7
2. Å planlegge i tråd med barns utvikling a. Musikkaktiviteter tilpasset barns utviklingsnivå b. Inkluderende musikkaktiviteter	1, 4, 5, 6
3. Verktøy som kan brukes under tilretteleggingen a. Malcolm Ross (i Sæther & Angelo, 2019, s. 166 – 169) sin modell for skapende prosesser	6

Tabell 3.3 Hovedfunn

4. Resultat

I dette kapitlet sammenfattes hovedfunn fra relevant litteratur. Funnene vil drøftes i neste kapittel.

4.1. Holdninger til musikk

4.1.1. Musikkens plass i barnehagen

Å finne musikkfagets plass i barnehagen kan være en utfordring. Denne utfordringen har blitt tatt opp av Torill Vist (2017, s. 141 – 151). Gjennom å knytte musikk i barnehagen til ulike begreper og perspektiver som estetikk, kunnskap, ferdighet, sang og trivsel, har hun konkludert med «...at de ulike perspektivene på musikkfaget overlapper hverandre». Hun knytter musikkens plass som underkategori i andre fag, noe som gir fleksibilitet og mulighet til å reflektere rundt musikkfaget i barnehagen i større grad.

4.1.2. Musikalitetssyn

Musikalitetssyn kan defineres som «hvordan mennesker oppfatter og opplever musikk» og påvirker individers meninger og handlinger knyttet til musikalske aktiviteter (Jørgensen i Sæther & Angelo, 2019, s. 40 – 41). I barnehagen vil dette vise seg i for eksempel hvordan barnehagepersonalet leder en samlingsstund med fokus på musikk. I tillegg til å ha ulike syn på musikalitet, møter også barnehagepersonalet ulike syn på musikalitet. For eksempel barn og foreldres musikalitetssyn. De ulike musikalitetssyn kategoriseres av Sture Brändström (i Sæther & Angelo, 2019, s. 40 – 42) som relativistisk, absolutt og relasjonell. I det relativistiske synet på musikalitet fokuseres det på miljøet barnet vokser opp i, og musikkglæden sidestilles med ekspertutøvelse. Det absolutte synet på musikalitet ser på musikalitet som noe arvelig og medfødt, og kategoriserer individer som «musikalsk» og «ikke – musikalsk». I motsetning til det relativistiske og det absolutte synet på musikalitet, handler det relasjonelle musikalitetssynet om musikk som noe felles. Her står samhandling og kommunikasjon i sentrum. Ifølge Brändström (i Kulset, 2021, s. 23 – 24) kan individer *beskrive* musikalitet som noen alle har, mens de i praksis *viderefører* et mer arvelig syn på musikalitet.

4.1.3. Å lage musikk i grupper

Hvis personalet har negative holdninger til å lage musikk som enkeltindivider kan det ifølge Nora Bilalovic Kulset og Kirsten Halle (2020, s. 304 – 308) ha en sammenheng med

en negativ musikalsk identitet. Her kan personalet signalisere manglende selvtillit og en negativ musikalsk identitet når musikk blir nevnt som en individuell handling. Det som står i kontrast til den individuelle negative musikalske identiteten er den felles positive musikalske identiteten som innebærer positive effekter av å lage musikk som gruppe. Årsaken til denne forskjellen kan forklares under tre punkter. For det første styrkes det sosiale båndet mellom gruppemedlemmene gjennom å lage musikk i grupper. Dette er fordi individenes endorfinsystem aktiveres og gruppemedlemmene kommer nærmere hverandre gjennom å lage musikk sammen. For det andre føler gruppemedlemmene seg tryggere når gruppefølelsen dominerer. Grunnen til dette er at negative individuelle følelser som lav selvtillit og stemmeskam får mindre betydning. For det tredje kan gruppemedlemmene få økt selvtillit gjennom å lage musikk i grupper (Kulset & Halle, 2020, s. 309 – 310). Den økte selvtilliten til gruppemedlemmene kan forklares med «utvide – og – bygge – modellen» for positive følelser (Fredrickson i Kulset & Halle, 2020, s. 310). Dette innebærer at det å lage musikk i grupper blir til en vane selv om individene i gruppa har negative individuelle følelser knyttet til musikk. Kort sagt styrker forholdene i gruppa individenes positive følelser knyttet til å lage musikk, samtidig som det skaper et mer effektivt samarbeid i gruppa.

4.2. Å planlegge i tråd med barns utvikling

4.2.1. Musikkaktiviteter tilpasset barns utviklingsnivå

Gulle Stehouwer (1998, s. 42 – 45) deler musikkaktiviteter inn i kategorier som kan passe til barns utviklingsnivå. Mens de yngste barna har behov for å bruke større arealer som støtter deres motoriske utvikling, er 2 – 3 åringene klare for større kroppslige utfordringer. For 3 – 4 åringene kan den musikalske tilretteleggingen inneholde flere andre utviklingsområder enn hovedsakelig motorikk. For eksempel kan vi tilrettelegge for barns utvikling av fantasi gjennom å sette i gang ulike sangleker. Mens 4 – 5 åringenes språkutvikling kan støttes gjennom å bruke kompliserte sanger, kan 5 – 6 åringenes økende toleranse ovenfor andre mennesker utvikles gjennom å gi rom for samspill under ulike gruppeoppgaver.

4.2.2. Inkluderende musikkaktiviteter

Inndeling i aldersgrupper blir ikke alltid like relevant i alle barnegrupper. Dette er fordi barn i samme aldersgruppe kan ligge på ulike utviklingsnivåer på grunn av varierte

erfaringer med musikk og særskilte behov. Sæther (2014, s. 282 – 284) argumenterer for at alle barna skal kunne delta i musikkaktiviteter i barnehagen uansett forutsetninger. Dette er ifølge han et tegn på en inkluderende barnehage. Deltakelsen bør ifølge denne tanken planlegges slik at personalets tilpasning blir mangfoldig med tanke på barnas nivå, repertoarvalget og gruppens sammensetning. Med en god tilpasning kan alle barn delta, uansett nivå og behov. Deltakelsen kan gi en musikkopplevelse som gir varierte inntrykk som barna kan respondere på med deres egne uttrykk. Å ha en streng inndeling av barnegruppa basert på deres alder og diagnoser kan sette musikkopplevelsens egenverdi i skyggen, noe som ikke er ønskelig i barnehagen. At musikken har en egenverdi kan knyttes til Cristopher Small (i Franck & Glaser, 2014, s. 304) sin oppfatning av musikk som et verb. Hans begrep «musicking» innebærer at musikk som en fellesaktivitet står i sentrum. Slik kan alle delta uansett forutsetninger. «Musicking» tilhører det relasjonelle synet på musikk (Brändström i Sæther & Angelo, 2019, s. 40 – 42), noe som bør stå sentralt i barnehagen, spesielt i spesialpedagogisk sammenheng.

4.3. Verktøy som kan brukes under tilretteleggingen

Under den musikalske tilretteleggingen kan personalet benytte seg av ulike verktøy. Disse verktøyene kan også bestå av ulike modeller.

4.3.1. Malcolm Ross sin modell for skapende prosesser

En modell som kan brukes under den musikalske tilretteleggingen i barnehagen er Malcolm Ross (i Sæther & Angelo, 2019, s. 166 – 169) sin modell for skapende prosesser. I modellens sentrum står impulsen som danner drivkraften i skapende prosesser. Rundt impulsen ligger sansetrening, indre bilder og fantasi, medier, og håndverk og teknikk. Alle delene av modellen omslutes av leken som støtter barns skapende prosesser. Modellen for skapende prosesser kan benyttes av barnehagepersonalet på ulike måter under ulike aktiviteter. Dette er en modell som kan brukes både spontant og under planlagte aktiviteter.

5. Drøfting

I dette kapitlet drøftes hovedfunnene fra studiet gjennom å knytte resultatene til andre perspektiver ut ifra problemstillingen «Hvordan kan barnehagepersonalet legge til rette for barns musikalske utvikling?».

Personalet bør som nevnt i teoridelen ha kjennskap til rammefaktorene i barnehagen for å kunne legge til rette for barns musikalske utvikling (Stehouwer, 1998, s. 23 – 27). Her bør personalet fokusere på mulighetene som ligger i de ulike rammefaktorene. Fordi de fysiske og de menneskelige rammefaktorene påvirker hverandre gjensidig, er det viktig at personalet vektlegger å arbeide med begge områdene. Den gjensidige påvirkningen kan forklares med at det er de fysiske rammene som former menneskene, mens det igjen er menneskene som former de fysiske rammene. Gjennom å fokusere på mulighetene kan tilretteleggingen gå i en mer utviklende retning, både musikalsk og innen andre områder. Tilretteleggingen for barns musikalske utvikling kan foregå både inne og ute. Inne kan inventarer flyttes for å skape større bevegelsesrom eller for å skape flere rom. I barnehagens uteområde kan naturmaterialer brukes og tilretteleggingen kan varieres etter ulike årstider. Utstyr som instrumenter og lydgivere kan kjøpes, lånes eller lages. Aktiviteter som har som mål å utvikle barna musikalsk kan foregå både planlagt eller spontant. Gruppestørrelsen kan varieres gjennom ulike inndelinger. Gjennom å ha en personalgruppe som har en mangfoldig kompetanse både innen musikk og pedagogikk, kan tilretteleggingen enklere tilpasses barnegruppas nivå. Med personalets mangfoldige kompetanse kan de skape gode muligheter for tilrettelegging, selv om barnas bakgrunn og kompetanse er varierende.

5.1. Holdninger til musikk

Det er viktig at personalet har positive holdninger til musikk. Dette er fordi personalet er en del av de menneskelige rammefaktorene som påvirker den musikalske tilretteleggingen i stor grad. Deres positive holdninger til musikk er også viktig i sammenheng med å bidra til at de fysiske rammefaktorene endres slik at tilretteleggingen blir enklere og mer mangfoldig (Stehouwer, 1998, s. 23 – 27).

Torill Vist (2017, s. 141 – 151) har forsøkt å finne musikkfagets plass i barnehagen gjennom å knytte den til ulike begreper og perspektiver som estetikk, kunnskap, ferdighet,

sang og trivsel. Hun har konkludert med «...at de ulike perspektivene på musikkfaget overlapper hverandre». Gjennom å knytte musikk som en underkategori til andre fag, kan personalet få en fleksibel mulighet til å bruke musikkfaget i barnehagen. Slik kan musikk oppfattes i et større perspektiv som kan legge grunnlaget for en tilrettelegging som omfatter både spontane og planlagte former for musikalsk tilrettelegging.

Musikkfagets plass i barnehagen kan også være enklere å finne gjennom å ha kjennskap til «de syv C-er» som ifølge Stefan Kolesch (i Kulset 2021, s. 64 – 68) er de ulike sosiale behovene musikk kan dekke. Disse er kontakt, sosial kognisjon, sam-empati, kommunikasjon, koordinasjon, samarbeid og sosial samhörighet. Når vi musiserer i barnehagen kommer vi i kontakt med hverandre og trener på å forstå mennesker rundt oss. Vi kan tone oss inn på andres følelser og kommuniserer gjennom å bruke stemmen, instrumenter og lignende. Ulike handlinger blir koordinert, som ulike bevegelser når vi danser. Barn og voksne samarbeider om et felles mål, som å synge et vers sammen. Gjennom å musisere sammen kan vi oppleve sosial samhörighet. Å ha kjennskap til de ulike sosiale behovene musikk kan dekke kan bidra til at personalet varierer tilretteleggingen slik at ulike aktiviteter dekker ulike sosiale behov.

Å finne musikkens plass i barnehagen og å bruke den i større grad henger sammen med musikalitetssynet til personalgruppa (Jørgensen i Sæther & Angelo, 2019, s. 40 – 41). Når personalets musikalitetssyn påvirker deres meninger og handlinger knyttet til musikalske aktiviteter, er det ønskelig at personalet både beskriver og viderefører et mer relasjonelt syn på musikalitet (Brändström i Kulset, 2021, s. 23 – 24). Dette innebærer å ha fokus på fellesskapet, samhandlingen og kommunikasjonen som oppstår under tilretteleggingen av musikalske aktiviteter istedenfor å skille mellom «musikalske» og «ikke – musikalske» barn og voksne (Brändström i Sæther & Angelo, 2019, s. 40 – 42).

For at personalet skal kunne videreføre et relasjonelt syn på musikalitet, kan det være en fordel å ha kjennskap til Sloboda mfl. (i Kulset, 2021, s. 25 – 28) sine argumenter for at barns musikalske utvikling har en større sammenheng med miljøet istedenfor deres arv. Argumentene presenteres under syv punkter. Det første argumentet er at kulturelle hindringer i vestlige deler av verden bidrar til å begrense individets muligheter til å utvikle sin musikalitet. I barnehagen kan personalet arbeide mot de kulturelle hindringene gjennom å gi rom for at alle barn og voksne deltar uansett forutsetninger, som stemme,

bakgrunn og lignende. Det andre argumentet handler om det spesialiserte synet på barns musikalske utvikling. Dette står i kontrast til det normative synet på barns musikalske utvikling. I barnehagen kan personalet støtte den normative utviklingen gjennom å inkludere musikk i ulike typer aktiviteter. Slik kan musikken bli en naturlig del av barnas liv. Det tredje argumentet spør om vidunderbarn finnes i det hele tatt, mens det fjerde argumentet innebærer at det handler om å «øve, øve, jevnt og trutt». I barnehagen innebærer denne tanken å legge til rette for så mange situasjoner som mulig som kan bidra til barns musikalske utvikling. Det femte argumentet handler om at musikere også kommer fra «umusikalske» familier. Dette kan knyttes til det sjette argumentet som argumenterer for at barnet kan bli musikalsk stimulert allerede før fødselen. Igjen pekes det på viktigheten av miljøet rundt barnet. Det sjuende og siste argumentet beskriver at det handler om mye mer enn selve musiseringen, altså at individet bør ha evner som hukommelse, improvisasjon og koordinasjon for å lykkes med den musikalske utviklingen. Disse er evner som kan utvikles i barnehagen gjennom at personalet legger til rette for varierte erfaringer knyttet til musikk slik at barna kan utvikle seg både musikalsk og innen andre områder.

For å oppfatte musikk i et større perspektiv (Vist, 2017, s. 141 – 151) der det relasjonelle synet på musikk står i sentrum (Brändström i Sæther & Angelo, 2019, s. 40 – 42) kan barnehagepersonalet legge til rette for å lage musikk i grupper. Ifølge Kulset og Halle (2020, s. 304 – 308) signaliserer individer en felles positiv musikalsk identitet når de lager musikk i grupper. Dette står i kontrast til den negative musikalske identiteten som signaliseres når individer lager musikk alene. For å legge til rette for barns musikalske utvikling kan personalet fokusere på at gruppefølelsen står i sentrum uansett aktivitet. Slik kan både barn og voksne komme seg nærmere hverandre, føle seg tryggere, og få økt selvtillit (Kulset & Halle, 2020, s. 309 – 310). Dette henger sammen med de tidligere nevnte sosiale behovene musikk kan dekke (Kolesch i Kulset 2021, s. 64 – 68), altså «de syv C-er», og Sloboda mfl. (i Kulset, 2021, s. 25 – 28) sine argumenter for at barns musikalske utvikling har en større sammenheng med miljøet istedenfor deres arv.

Å musisere i grupper kan knyttes til Kulset (2021, s. 120 – 131) sin «musickhood» som består av «musikalsk kapital», «musikalsk trygghet», og teorien om Smalls «musicking». Musickhood kan i barnehagesammenheng forklares som balansen mellom barnets sosiale og musikalske erfaringer som løfter barnet opp til å musisere i fellesskap

sammen med andre individer. «Den kommunikative musikaliteten» som for eksempel brukes når vi snakker med spedbarn, krever ingen stor erfaring, verken musikalsk eller sosialt. Gjennom å få flere erfaringer, både musikalsk og sosialt, kommer vi opp til «fellesskapsmusisering» der alle kan delta i fellesskapet. Mellom kommunikativ musikalitet og fellesskapsmusisering ligger «musikalsk kapital», altså vår medfødte musikalitet, og «musikalsk trygghet», altså vår positive musikalske identitet som gjør det mulig å bruke vår musikalske kapital. Personalet kan legge til rette for mangfoldige erfaringer i barnehagen, både sosialt og musikalsk, for å bidra til at flere barn når til toppen, altså fellesskapsmusiseringen. Slik kan «barndomsbruddet», altså erfaringer som svekker individers musikalske trygghet, unngås eller repareres.

5.2. Barns helhetlige utvikling

Som nevnt i teoridelen bør personalet ha kunnskap om barns generelle utvikling som følger en kronologisk rekkefølge (Størdal, 2020) i tillegg til å ha kjennskap til ulike syn på barns utvikling. Innen det kognitive synet på barns utvikling argumenterer for eksempel Howard Gardner (i Sæther & Angelo, 2019, s. 55 – 57) for at mennesket har flere intelligenser som kan og bør utvikles samtidig. Som nevnt tidligere støtter musikk også ulike sosiale behov som kan bidra til å støtte barns helhetlige utvikling (Kolesch i Kulset 2021, s. 64 – 68). Gjennom å både ha kjennskap til barns kronologiske utvikling og teorier om barns helhetlige utvikling kan personalet enklere legge til rette for barns musikalske utvikling. Dette vil igjen støtte barns utvikling innen andre områder.

Gjennom å tilpasse tilretteleggingen av barns musikalske utvikling til deres utviklingsnivå, kan personalet legge grunnlaget for positive holdninger til musikk i barnegruppa. Inndelingen av de ulike utviklingsnivåene hjelper personalgruppa både under planleggingen, gjennomføringen og evalueringen av de ulike aktivitetene. Her kan Gulle Stehouwer (1998, s. 42 – 45) sin inndeling brukes. Denne inndelingen er inspirert av Howard Gardner (i Sæther & Angelo, 2019, s. 55 – 57) sitt kognitive syn på utvikling som setter barns helhetlige utvikling i sentrum. Gjennom å legge til rette for utviklingen av en intelligens, her den musikalske intelligensen, kan personalet bidra til at også andre intelligenser utvikles samtidig.

Når barnet er ett år gammel lærer den å gå, forstår enkle beskjeder og retningsbetegnelser som opp og ned. For å legge til rette for deres musikalske utvikling kan bevegelsesaktiviteter der hele rommet brukes og sanger der barnet finner på egne bevegelser, brukes. Målet med disse aktivitetene er å øke barnets romorienteringskompetanse og å gi barnet lyst til å bevege seg over større arealer. Gjennom varierte opplevelser vil også aktivitetene bidra til at barnet utvikler seg innen ulike utviklingsområder som motorikk, i tillegg til den musikalske utviklingen (Stehouwer, 1998, s. 42).

2 – 3 åringen utvikler sin kroppsbeherskelse og prøver ut sine grenser. Derfor kan sanger fra ulike sjangre brukes til bevegelse. Målet er å utfordre barnet kroppslig og dermed bidra til motorisk utvikling. Barnet som er 3 – 4 år gammel kan spille roller og mestrer i større grad grovmotoriske bevegelser som å løpe og å hoppe. Derfor kan sanger som setter i sving fantasien og sangleker som gir rom for enkle rollespill brukes. Målet er å øke kravet til barnets kroppsbeherskelse som er i utvikling, og utvikle barnets fantasi og evne til forestilling gjennom aktiviteter som gir rom for barns medskapning (Stehouwer, 1998, s. 43).

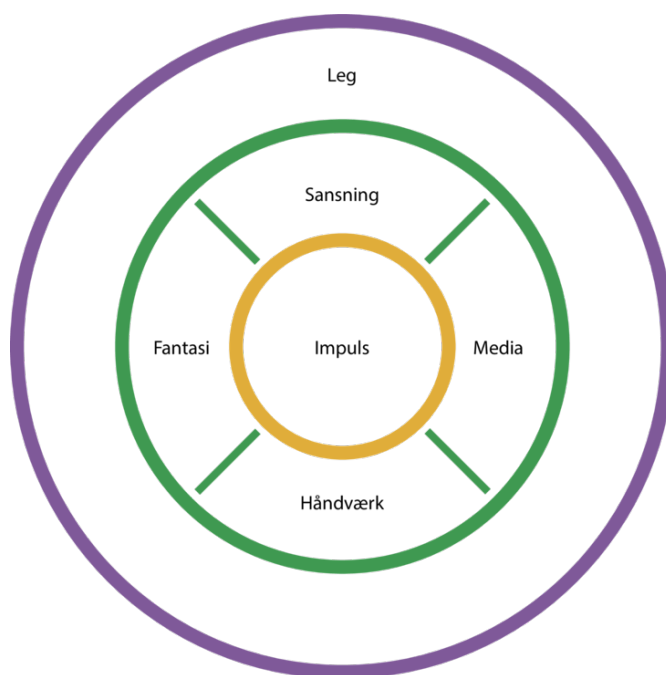
Når barnet er 4 – 5 år lærer den å være språklig aktiv og liker å leke med ord. Derfor kan kompliserte sangleker og ulike musikkstykker brukes. Her er målet å heve barnets evne til fabulering i ord og spontansang. 5 – 6 åringen lærer å utvikle seg finmotorisk og å bli mer tolerant overfor andre barn og voksne. I denne perioden kan ulike sanger brukes og det kan gis rom for samspill gjennom forskjellige gruppeoppgaver. Dette kan gjøres for å stille krav til barnets oppmerksomhet og konsentrasjon om felles oppgaver og finmotoriske ferdigheter. Målet er å styrke barnets finmotoriske utvikling og koordineringsevne (Stehouwer, 1998, s. 45).

I tillegg til å ha kunnskap om barns generelle utvikling bør personalet også ha kjennskap til at inndelingen i aldersgrupper ikke alltid er like relevant i alle situasjoner. Selv barn i samme alder kan ligge på ulike utviklingsnivåer. Dette kan ha ulike årsaker som varierte erfaringer eller særskilte behov. Ved situasjoner der barn ligger på ulike nivåer av ulike årsaker bør tilpasninger gjøres slik at alle barn uansett nivå og behov kan delta. Slik kan personalet ifølge Sæther (2014, s. 282 – 284) skape en inkluderende barnehage. Uansett alder og behov bør ikke den strenge inndelingen av barnegruppa prioriteres slik at

musikkopplevelsens egenverdi blir i skyggen. Gjennom at personalet selv deltar i ulike aktiviteter og signaliserer musikkens og deltakelsens egenverdi til barnegruppa, kan alle barn motiveres til å delta. Dette henger sammen med å finne musikkens plass i barnehagen (Vist, 2017, s. 141 – 151) og å ha et relasjonelt syn på musikk (Brändström i Sæther & Angelo, 2019, s. 40 – 42; Small i Franck & Glaser, 2014, s. 304). Gjennom å variere aktiviteter der både individet og gruppa står i sentrum kan gruppefølelsen bidra til å viske ut negative følelser knyttet til å lage musikk alene (Kulset & Halle, 2020, s. 304 – 310).

5.3. Verktøy som kan brukes under tilretteleggingen

Tilretteleggingen for barns musikalske utvikling kan foregå på ulike måter. Gjennom å variere metoder og verktøy kan tilretteleggingen oppleves spennende både for barn og personalet. Her kan Malcolm Ross (i Sæther & Angelo, 2019, s. 166 – 169) sin modell for skapende prosesser brukes. Figur 5.1 viser de ulike delene modellen består av.

Figur 5.1. Modell over den skapende prosessen (Ross, 1978).

Drivkraften i sentrum er i denne sammenhengen inntrykket barna får under den musikalske tilretteleggingen. I forbindelse med musikk kan vi gjennom håndverk, teknikk og medium gi uttrykk for de ulike inntrykkene vi får under musikalske aktiviteter. For eksempel kan barnet som hører en sang begynne å synge eller danse til sangen. Gjennom sanseaktiviteter

økes bruken av ulike sanser slik at barns fantasi settes i gang, noe som kan bidra til at barna danner indre bilder. Alle delene av modellen omslutes av leken som støtter barns skapende prosesser.

Modellen kan benyttes av barnehagepersonalet på ulike måter. En måte er å gi barna varierte impulser slik at deres uttrykk blir mer mangfoldig. Dette kan gjøres gjennom å legge til rette for varierte erfaringer med bruk av sanser som danner grunnlaget for barns utvikling av fantasi og indre bilder, ulike medier, og varierte håndverk og teknikker. De varierte impulsene vil også gi næring til barnas lek. Slik kan prosessen med den musikalske tilretteleggingen være variert og spennende for både barn og personalet. Personalet kan motiveres til å anvende modellen gjennom å variere de faste mønstrene i forbindelse med musikalsk tilrettelegging, og å vise åpenhet til barns ulike uttrykksformer. For eksempel kan samlingsstundene varieres gjennom å bruke ulike typer musikkjangre, og personalet kan invitere barna til å bevege seg fritt til musikken gjennom å bruke hele rommet. Slik kan barna ta i bruk deres ulike sanser både gjennom planlagte og spontane musikalske aktiviteter.

Gjennom å bruke en slik modell kan personalet gi både seg selv og barna muligheten til å oppfatte musikk i et større perspektiv (Vist, 2017, s. 141 – 151). Modellen kan brukes sammen med hele barnegruppa for å bidra til at gruppa utvikler et positivt syn på musikalitet der det relasjonelle synet på musikk står i sentrum (Brändström i Sæther & Angelo, 2019, s. 40 – 42; Kulset & Halle, 2020, s. 304 – 310; Sloboda mfl. i Kulset, 2021, s. 25 – 28; Small i Franck & Glaser, 2014, s. 304). Gjennom å bruke modellen i flere sammenhenger knyttet til musikk, kan også de ulike sosiale behovene dekkes (Kolesch i Kulset 2021, s. 64 – 68). Modellen kan legge grunnlaget for sosiale og musikalske erfaringer som vil bidra til økt grad av fellesskapsmusisering der alle kan delta (Kulset, 2021, s. 120 – 131).

6. Avslutning

I avslutningskapitlet presenteres de viktigste funnene om problemstillingen. Videre presenteres andre områder som kan være interessant å se nærmere på.

I denne besvarelse har jeg forsøkt å finne svar på problemstillingen «Hvordan kan barnehagepersonalet legge til rette for barns musikalske utvikling?» Som nevnt innledningsvis hadde jeg en førforståelse om at personalets tilrettelegging av barns musikalske utvikling hang tett sammen med fysiske rammefaktorer som tilgang til instrumenter. Gjennom å utdype meg i litteraturen har jeg funnet ut at det også er menneskelige rammefaktorer som spiller en stor rolle (Stehouwer, 1998, s. 23 – 27). Derfor kan jeg si at dette studiet har økt min forståelse av temaet og bidratt til merforståelse (Dalland, 2020, s. 60 – 61).

Det første sentrale funnet handler om personalets holdninger til musikk. For å bidra til en positiv utvikling i personalets holdninger til musikk bør personalet først og fremst finne musikkens plass i barnehagen (Kolesch i Kulset, 2021, s. 64 – 68; Vist, 2017, s. 141 – 151) og arbeide mot et relasjonelt syn på musikalitet (Brändström i Kulset, 2021, s. 23 – 24; Brändström i Sæther & Angelo, 2019, s. 40 – 42; Jørgensen i Sæther & Angelo, 2019, s. 40 – 41; Sloboda mfl. i Kulset, 2021, s. 25 – 28). Deretter kan det fokuseres på å lage musikk i grupper (Kulset, 2021, s. 120 – 131; Kulset og Halle, 2020, s. 304 – 310; Small i Franck & Glaser, 2014, s. 304).

Det andre sentrale funnet handler å planlegge i tråd med barns utvikling. Dette kan personalgruppa lykkes med gjennom å planlegge musikkaktiviteter tilpasset barns utviklingsnivå (Gardner i Sæther & Angelo, 2019, s. 55 – 57; Kolesch i Kulset 2021, s. 64 – 68; Stehouwer, 1998, s. 42 – 45; Størdal, 2020) og å legge til rette for inkluderende musikkaktiviteter der deltakelsen står i sentrum (Sæther, 2014, s. 282 – 284).

Det tredje sentrale funnet handler om at ulike verktøy kan brukes under tilretteleggingen for barns musikalske utvikling. Modeller kan også brukes som verktøy. I besvarelsen har Malcolm Ross (i Sæther & Angelo, 2019, s. 166 – 169) sin modell for skapende prosesser blitt presentert.

Gjennom å arbeide med de sentrale funnene kan personale heve kvaliteten på de menneskelige rammefaktorene. Dette er fordi personalet er en del av de menneskelige rammefaktorene som vil være med på å forme både barnas erfaringer knyttet til musikk, og de fysiske rammefaktorene som kan være med på å begrense eller utvikle mulighetene til den musikalske tilretteleggingen i barnehagen.

Et alternativt syn til mitt argument om at det er de menneskelige rammefaktorene som former de fysiske rammefaktorene, kan være at det heller er de fysiske rammefaktorene som spiller den største rollen under tilretteleggingen for barns musikalske utvikling. Om det er de fysiske eller de menneskelige rammefaktorene som spiller den største rollen kan være et interessant tema å se nærmere på. For eksempel kan det være interessant å se nærmere på hvor mye de fysiske rammefaktorene påvirker personalets motivasjon til å arbeide med tilretteleggingen for barns musikalske utvikling.

Målet har vært å øke fokuset på musikalsk utvikling i barnehagen slik at personalgruppa både øker og bruker sin kompetanse om temaet. Det endelige målet er å skape barnegrupper som utvikler seg innen flere områder gjennom musikalitet (Gardner i Sæther & Angelo, 2019, s. 55 – 57). Dette kan gjøres gjennom at personalgruppa først og fremst øker deres bevissthet om eksisterende fordeler og ulemper, styrker og svakheter som ligger i de ulike rammefaktorene. Slik kan personalgruppa enklere reflektere over eksisterende praksis. På veien mot forbedret praksis kan det være nyttig å fokusere på personalgruppas sterke sider. Dette kan være med på å øke motivasjonen til personalgruppa og kan senere gjøre det enklere å arbeide med gruppas ulemper og svakheter. Her bør personalet ikke glemme at målet er å legge til rette for barns musikalske utvikling, og vise mot for å oppnå faglig og personlig utvikling for barnas beste.

Litteraturliste

- Christoffersen, L. & Johannessen, A. (2012). *Forskningsmetode for lærerutdanninger*. Abstrakt Forlag AS.
- Dalland, O. (2020). *Metode og oppgaveskriving* (7.utg.). Gyldendal Norsk Forlag AS.
- De nasjonale forskningsetiske komiteene (2021, 16. desember). *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap og humaniora*.
<https://www.forskningsetikk.no/retningslinjer/hum-sam/forskningsetiske-retningslinjer-for-samfunnsvitenskap-og-humaniora/>
- Franck, K. & Glaser, V. (2014). Rett til medvirkning for barn med særskilte behov. I P. Sjøvik (Red.), *En barnehage for alle: Spesialpedagogikk i barnehagelærerutdanningen* (3.utg., s. 304 – 323). Universitetsforlaget AS.
- Kulset, N. B. (2021). *Din musikalske kapital*. (2.utg.). Universitetsforlaget AS.
- Kulset, N. B. & Halle, K. (2020). Togetherness!: adult companionship – the key to music making in kindergarten. *Music Education Research*, 22(3), 304 – 314.
<https://doi.org/10.1080/14613808.2020.1765155>
- Kunnskapsdepartementet. (2017). *Rammeplan for barnehagen: Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. Udir.
<https://www.udir.no/globalassets/filer/barnehage/rammeplan/rammeplan-for-barnehagen-bokmal2017.pdf>
- Ross, M. (1978). *Modell over den skapende prosessen* [Modell]. The Creative Arts, Heinemann Educational Books / Systeme.
<https://paedagogikidagtilbud.digi.hansreitzel.dk/?id=439>
- Stehouwer, G. (1998). *Musikk mellom liten og stor: musikkaktiviteter for barn 0 – 6 år og foreldre: hvorfor og hvordan: lærerveiledning*. Norsk musikkforlag AS.
- St.meld. nr. 41 (2008 – 2009). *Kvalitet i barnehagen*. Kunnskapsdepartementet.
<https://www.regjeringen.no/contentassets/78fde92c225840f68bce2ac2715b3def/no/pdfs/stm200820090041000dddpdfs.pdf>
- Størdal, K. (2020, 20. mai). Barnets utvikling. I *Store norske leksikon*.
https://sml.snl.no/barnets_utvikling
- Sæther, M. (2014). Musisering og inkludering. I P. Sjøvik (Red.), *En barnehage for alle*:

Spesialpedagogikk i barnehagelærerutdanningen (3.utg., s. 282 – 303).

Universitetsforlaget AS.

Sæther, M. & Angelo, E. (2019). *Barnet og musikken – innføring i musikkpedagogikk for barnehagelærerstudenter*. (3.utg.). Universitetsforlaget AS.

Vist, T. (2017). Hva slags fag er musikk – i barnehagen? I S. G. Nielsen & Ø. Varkøy (Red.), *Utdanningsforskning i musikk – didaktiske, sosiologiske og filosofiske perspektiver* (s. 141 – 151). Skriftserie fra Senter for utdanningsforskning i musikk (CERM); vol 1. NMH-publikasjoner 2017:10. https://nmh.brage.unit.no/nmh-xmlui/bitstream/handle/11250/2469585/Educational_research_in_music_Perspectives_from_didaktik_sociology_and_philosophy.pdf?sequence=6&isAllowed=y